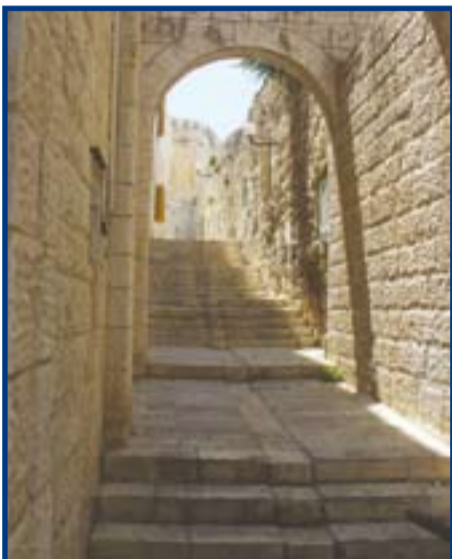

קבלה לעם

www.kab.co.il

גיליון מס' 20 העיתון הדו שבועי של תנועת "בני ברוך" • ה' - י"ח אב • 20.7.07 - 2.8.07

האר"י הקדוש

סיפור חייו של מי שהפך את הקבלה לדרך הפתוחה לכל אדם, דרך לנצחיות לשלמות ולאוויר

עמ' 3-2

שירת העולמות

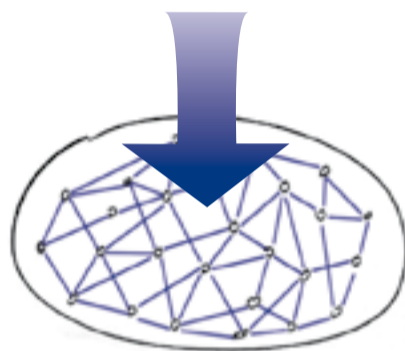
באמצעות השירים והניגונים שכתבו המקובלים, נוכל גם אננו להתחיל להתחבר למקור החיים

עמ' 6

אהבה - הדבר הבא

הפיבוד, האיבה, השנאה וכל השאר הם החורבן האמיתי שמסמל ט' באב. מחפשים את האושר? הפתרון נמצא

ממש כאן

עמ' 7

דבר המערכת

מחורבן לאהבה

השבוע יחול ט' באב, היום שמסמל את החורבן הכפול שפקד את העם שלנו לפני כמעט אלפיים שנה. עבור רבים זהו יום אבל על האירוע ההיסטורי, עבור אחרים הוא מתבטא בבתי קפה סגורים, ובשידורים עצובים בטלוויזיה וברדיו.

הקבלה מסבירה לנו שיש ליום זה משמעות מיוחדת אחרת. כמו תמיד, היא מכוונת אותנו להסתכל פנימה ומדברת על חשבון נפש, על בירור מצב היחסים בינינו כיחידים וכעם.

החורבן, על פי הקבלה, הוא לא חורבן של אבנים אלא משהו פנימי יותר - חורבן שבלב. מנקודת מבט קבלית, לפני אלפיים שנה איבדנו את היסוד שעל בסיסו נוצרנו - אהבת הזולת, ומאז אנו מתקשים למצוא אותו. זוהי מהותו האמיתית של החורבן.

אבל חודש אב מסמל גם התעלות. ה' באב הוא יום פטירתו של האר"י הקדוש, האיש שחולל את המהפכה הרוחנית המשמעותית ביותר בהיסטוריה. עד לימיו הייתה הקבלה שיטה שנגלמדה על ידי יחידים סגולה בחדרי חדרים, ומימיו ואילך היא הפכה לשיטה שפתוחה לכולם.

חודש אב מביא איתו גם משב רוח של אהבה, שאותה אנו מציינים בחג האהבה העברי - טו' באב. ט' באב - היום שמסמל את החורבן, וטו' באב - היום שמסמל את האהבה, קשורים זה לזה ומשום כך חלים באותו החודש. טו' באב מסמל את הקשר בין הנשמות שלנו לבין הכוח העליון, זוהי גם הדרך לצאת מן הגלות. כשנחדש שוב את קשרי האהבה בינינו, נוכל לעלות לדרגת קיום חדשה, של אושר ושל אהבה.

עוד בגיליון נושאים אקטואליים מגוונים ומעניינים, ביניהם כתבה על העולם הווירטואלי והצעה לפתרון לבעיות קשב וריכוז בראי הקבלה.

קריאה מהנה!

איפה הילד?

גם הילד שלכם לא מסוגל לשבת רגע אחד בשקט? לא מרוכז, מפריע ואולי אליים? רגע לפני שאתם ממלאים אותו בחומרים כימיים, נסו לעזור לו למצוא את התשובה לשאלה האמיתית שלא נותנת לו מנוח.

על ריטלין והנשמה האבודה

קבלה וחינוך בעמ' 5

שלב חדש בהפצת העיתון

קבלה לעם

מהיום תוכלו לקבל את העיתון 'קבלה לעם' באחת מהדרכים הבאות:

- רישום חינם לקבלת המהדורה האינטרנטית של העיתון דרך האתר www.kab.co.il
- רכישת מנוי למהדורה המודפסת - יגיע ישירות לביתכם.
- 'קבלה לעם' מצורף חינם לעיתון 'הארץ'.

כל הרוכש מנוי יקבל ספר "קבלה לעם" במתנה!

פרטים והרשמה בטל': 1-700-509-209 ובדוא"ל: info@kab.co.il

עולם וירטואלי

באינטרנט - החיים זה לא משחק

עמ' 4

רבי יצחק לוריא אשכנזי, שכינויו האר"י נגזר מהאות הראשונה של המילים האלו, רבי יצחק, נולד בשנת 1534 בירושלים. אביו נפטר כשהיה ילד, והמשפחה סבלה מקשיי פרנסה. כתוצאה מכך, החליטה אמו להגר עם יצחק הצעיר למצרים, שם התגורר אחיה העשיר, הרב מרדכי פרנסיס. במהלך שנות חייו במצרים עסק האר"י רבות בלימוד התלמוד, ההלכה ובעיקר בכתיבת קבלה. הוא למד אצל הרב הראשי למצרים דאז, ר' דוד בן זמרא (הרדב"ז). בשנת 1570 עלה האר"י לצפת, שהייתה בימים אלו מרכז לומדי קבלה. רבי משה קורדובירו (הרמ"ק), שהיה גדול מקובלי צפת באותן השנים, הכיר מיד בגדולתו, והמליץ לכל תלמידיו לעבור ללמוד אצל האר"י. ואכן כך קרה לאחר פטירתו של הרמ"ק. במשך שבעה-עשר החודשים שבהם התגורר האר"י בצפת, הוא ביצע את המהפך המהותי ביותר בהיסטוריה הקבלית - הוא הפך את הקבלה משיטה שהתאימה עד אז ליחיד סגולה בלבד, לשיטה שמתאימה לכל אדם בדורו. האר"י לא כתב דבר בעצמו. תלמידיו - ובעיקר ממשיך דרכו, רבי חיים ויטאל (מרח"ו) - כתבו מפיו את הספרים הרבים שנקראים כיום "כתבי האר"י". הבולטים שבהם "עץ חיים" ו"שמונה שערים". שנים לאחר שנפטר, התקבלה שיטת הלימוד שהנהיג בתפוצות ישראל ונלמדה על ידי גדולי המקובלים. האר"י נפטר ממגיפה בשנת 1572 והוא בן 38 בלבד. יום פטירתו הוא ה' באב שייפול בזמן פרסום הגיליון.

אודות "בני ברוך"

"בני ברוך" הינה תנועה ללא כוונת רווח, א-פוליטית, העוסקת בלימוד והפצת חכמת הקבלה כדי להאיץ את ההתפתחות הרוחנית בקרב המין האנושי. היא הוקמה בשנת 1991 על ידי הרב ד"ר מיכאל לייטמן, ונקראת על שמו של מורו המקובל הרב ברוך שלום אשלג, בנו הבכור וממשיך דרכו של הרב יהודה אשלג ("בעל הסולם" - מחבר פירוש "הסולם" על ספר הזוהר). החומר שמוגש בעיתון מבוסס על המקורות האותנטיים של חכמת הקבלה.

"קבלה לעם"

עורך ראשי: ד' אהרונז'
עורכי משנה: א' סופר, א' וינקור.
חברי מערכת: א' לייבוויץ, נ' חסיד,
ד' מלניצ'וק, ג' ויסוצקי, י' שיא, א' זוהר,
ז' סוביק, ד' פולוביץ, י' עובדיה, א' פינקו,
י' תשובה, ג' קיסוס, א' ארשקוביץ,
ס' לייטמן, ת' אקרמן, ס' רץ, ד' נהרי.
עיצוב גרפי: מ' פיקרסקי, א' ונטורה.

מכתבים למערכת

שאלות, הערות ותגובות למערכת:
editor@kab.co.il
ובדואר להוצאת "קבלה לעם"
ת.ד. 1552, רמת-גן 52115
הרשמה לקבלת הגיליון האלקטרוני
של העיתון: info@kab.co.il
מחלקת מגויימים: 1-700-509-209

"ידעו לכם, שאיש אחד היושב פה יקום אחרי ויאיר עיני הדור בחכמות הקבלה... שבימי היו
הצינורות סתומים... ובימי יתגלו הצינורות... ודעו שהוא אדם גדול, ניצוץ הרשב"יי."
(דברי רבי משה קורדובירו על האר"י הקדוש)

האר"י הקדוש

שלמה וינקור

הנסתרת, הפנימית של כל אות וכל מילה בספר הספרים של הקבלה...
צלחות האוכל שמניחה אשתו על מפתן החדר נערמות בזו אחר זו מחוץ לדלתו הסגורה. האר"י אינו מש מחדרו משך ימים, ומשקיע את כל כוחותיו במשימת חייו. ביתו הקטן הופך במהרה למקום שבו מתגלים בפניו כל סודות הבריאה, עד לעמוק ביותר שבהם.

לגעת ברוח

"האם שמעת על רבי יצחק לוריא, החכם שהגיע לעיר לא מזמן?" שאל אותי ערב אחד מורי, רבי משה קורדובירו (הרמ"ק).

תלמיד חכם שהגיע לצפת באותן השנים, לא היה, בלשון המעטה, חרשה מרעיש. "כולי עסוק בלימוד שהוא העיקר עבורי", ענית כמעט בביטול, "אין לי פנאי להקדיש לכל זר שמגיע לעיר".

רבי משה קורדובירו שתק. כעבור מספר רגעים הוא עצם את עיניו ואמר: "אינך יודע, רבי חיים, את גודל הטעות שאתה עושה בכך שאינך עוזב את כל עיסוקך בזה הרגע, ורץ לפגוש את האדם הגדול הזה. הנח את לימודך ולך פגוש אותו כל עוד יש לך הזדמנות לכך. זאת אינה בקשה, רבי חיים, זאת פקודה!".

כך פגשתי לראשונה את האר"י הקדוש. אני עדיין זוכר את העוצמה שפרצה מתוכו, את ההתרגשות שאחזה בי כשהוא התחיל לדבר. הוא ישב מולי, ונדמה היה לי שהוא יודע את התשובות לכל שאלותיי. תוך דקות ספורות נסתלקה הקנאה וחלף הבזו. הבנתי לפני מי אני יושב, ונשבעתי לעצמי לעולם לא לשכוח זאת.

להסיר את הקליפה החיצונית

השנה 1570. חלפו שלושים שנה מאז שעזב האר"י את ארץ ישראל, וכעת הוא מרגיש שעליו לחזור לשם כדי להשלים את המשימה שהוטלה עליו. הוא עצמו כבר השיג את סודות העולם העליון, וכעת הוא מרגיש שעליו לעזור

כבר בימי ילדותו במצרים חש האר"י כי הוא בא לעולם כדי למלא שליחות מיוחדת. כדי לחולל מהפכה שלא חולל איש לפניו. המחשבות על כך לא נתנו לו מנוח, ועל אף גילו הצעיר, הוא חש את גודל האחריות שהוטלה על כתפיו. בזכות מסירותו הוא מתבלט בין תלמידיו של הרב הראשי למצרים, ר' דוד בן זמרא (הרדב"ז), ושמו מתחיל להלך לפניו.

אבל כל אלה אינם מספקים את האר"י: "תוארי כבוד, אינם המטרה לשמה באתי לעולם" הוא חוזר ואומר, "עלי לגלות את הבורא, להבין את הכוח שמפעיל את המציאות...".

במהלך שבעה-עשר חודשים שבהם התגורר האר"י בצפת, הוא עשה את הבלתי יאמן: משיטה שהייתה מותאמת עד אז ליחיד סגולה בלבד, הוא הפך את הקבלה לדרך שמתאימה לכל אדם. החל מימיו, הדרך לנצחיות ולשלמות, לחיים של אושר ואהבה, פתוחה לכולנו

סודות הבריאה מתגלים

ככל שחולפות השנים, האר"י מתעמק בכתבי הקבלה. הוא מתחיל להבין שמוטל עליו להתאים את שיטת הקבלה לכל הנשמות כולן. "זו הסיבה לשמה ירדה נשמתו לעולם", הוא אומר לעצמו. למן אותו רגע, פוסק הזמן בעולמו של האר"י מלכת. הוא רואה לנגד עיניו מטרה אחת בלבד - לפשט ולהתאים את הקבלה לדורות הבאים. כדי להתרכז במשימתו, האר"י עובר להתגורר בבית קטן ומבודד על גדות הנילוס, שבונה לו דודו. הוא מקדיש כל רגע וכל מחשבה ללימוד ספר הזוהר. בכל כוחו הוא מנסה להתעמק ולהבין מה חבוי מאחורי המילים "רבי חייא", "אדמה", "רבי שמעון". מהי המשמעות

בעל הסולם על האר"י

וכל ישישי ארץ אבירי הרועים חברים ותלמידים של החכם האלקי הרמ"ק ז"ל (רבי משה קורדובירו), קמו עמדו לפניו, כתלמידים לפני הרב. וכן כל חכמי הדורות, אחריהם, עד היום הזה, איש מהם לא נעדר, משכו ידיהם מכל הספרים והחיבורים שקדמוהו, הן קבלת הרמ"ק, והן קבלת הראשונים וקבלת הגאונים, וזכר כולם לברכה, וכל חיי רוחם הדביקו בחכמתו הקדושה בייחוד. ומוכן מעצמו שלא על חנם זוכים לניצחון מוחלט, כמו שנחל אב החכמה ורך השנים הזה.

בעל הסולם, מאמר "הקדמה לפנים מאירות ומסבירות", אות ח'

בעל הסולם הקדיש את כל חייו לכתבי האר"י והיה למקובל הראשון שפירש אותם בשפה המתאימה לכל אדם בימינו. את פירושו הוא פרסם בחיבורים "תלמוד עשר הספירות", "פנים מאירות ופנים מסבירות" ו"בית שער הכוונות".

באגרת מיוחדת שכתב לתלמידיו מספר בעל הסולם על האר"י הקדוש: זה האיש האלקי רבינו יצחק לוריא ז"ל, טרח ומצא בעדינו מלוא מדתו, הגדיל הפליא על קודמיו, ואם היה לי לשון מדברת גדולות הייתי משבח אותו יום, שנגלה חכמתו כמעט כיום אשר נתנה תורה לישראל. אין די מלה בשיעור פעולתו הקדושה בעדינו, כי היו דלתי ההשגה נעולים בדלתיים ובריה, ובא ופתחם אלינו. והנך מוצא בן ל"ח שנה, הכריע בחכמתו הקדושה לכל קודמיו עד הגאונים ועד בכלל.

לקריאה נוספת בנושא: www.kab.co.il/links/203

” עיבור נשמת האר”י: והנה ברצון עליון יתי, זכיתי לעיבור נשמת האר”י ז”ל, לא מפני מעשי הטובים, אלא ברצון עליון, שנשגב גם ממני עצמי, למה נבחרתי אנכי לנשמה נפלאה זו, שלא זכה בה אדם מעת פטירתו עד היום, ולא אוכל להאריך בענין זה מפני שאין דרכי בזה לדבר בנפלאות (בעל הסולם - הרב יהודה אישלג, ספר ”פרי חכם, אגרות”, עמ’ קכא)

סיפור חייו של מי שהפך את הקבלה לדרך הפתוחה לכל אדם, דרך לנצחיות ולשלמות, לחיים של אהבה ואושר

משיטה שהייתה מותאמת עד אז ליחיד סגולה בלבד, הוא הפך את הקבלה לדרך שמתאימה לכל אדם. החל מימיו, הדרך לנצחיות ולשלמות, לחיים של אושר ואהבה, פתוחה לכולנו. לעיתים קרובות אני מוצא את עצמי תוהה, מדוע דווקא בזמני הופיע האר”י הקדוש. כל פעם אני חוזר על השאלה הזו מחדש ועוזב אותה ללא מענה, מודה לבורא שנתן לי להיפגש איתו. ובכל זאת, כל עת שאני נזכר בו, חיך עולה על שפתותי וחום מציף את ליבי. אני עוצם את עיני ומולי ניצב שוב אותו בית מוכר, עם החלונות שפונים אל הרי צפת הירוקים, ביתו של האר”י. אני שומע את קולו העמוק. הוא אומר לי: ”העולם כבר אינו זקוק ליחיד סגולה, חיים וישראל, החל מימינו כל אדם יכול להגיע לרוחניות”.

shlomo_v@kab.co.il

לצפייה בתוכנית בנושא: www.kab.co.il/links/201

ענה האר”י. אך יצחק הכהן לא הבין את דבריו. ”איך תבוא ותלמדנו, לאחר שאתה נפטר עתה מהעולם!?” שאל פעם נוספת. ”אין לך עסק בנסתרות”, השיב האר”י ותכף נפטר. תאריך פטירתו נקבע לה’ באב של”ב, והוא בן 38 שנים בלבד.

הדרך לרוחניות נפתחת

”לא היה מי ששייג חכמה זו כמוהו”, כתב עליו תלמידו המסור, רבי חיים ויטאל, ”הוא העמיד בצד כל הראשונים שקדמוהו”, המשיך וכתב עליו בעל הסולם.

ובאמת, האר”י היה גלגולה של נשמה מיוחדת. נשמה שהתעברה בחמישה ענקי רוח: באברהם, במשה, ברשב”י, באר”י ולבסוף בבעל הסולם. כל אחד מהם התאים ופישט את הקבלה לדרור, ועם זאת לאר”י היה תפקיד מיוחד. האר”י פתח בתקופה חדשה בהיסטוריה האנושית, ומשום כך הוא מכונה בפי המקובלים ”משיח בן יוסף”.

במהלך שבעה-עשר חודשים שבהם התגורר האר”י בצפת, הוא עשה את הבלתי ייאמן:

ממשיך הדרך - ר' חיים ויטאל

”היכן הלך חיים ויטאל? וכי בשעה כזאת הלך מאצלי?” ויצטער מאד האר”י, ”היה ברצוני למסור לך איזה דבר סתר, חיים, אבל אינך כאן...”. האר”י, שער הגלגולים, דברים שאמר לתלמידיו רגעים ספורים לפני פטירתו.

לאורך הדורות נזקקו תמיד גדולי המקובלים לתלמיד בעל נשמה מיוחדת, שדרכו יוכלו לגלות את השגותיהם הרוחניות לעולם. כמו רבי אבא, שהיה לצדו של רשב”י כדי לרשום את דבריו ומהם נתחבר ספר הזוהר, כך רשם רבי חיים ויטאל (רח”ו) את כל דברי האר”י.

הקשר העמוק שנרקם בין האר”י לבין תלמידו, מתבטא במילים המרגשות שאמר האר”י לפני פטירתו לרבי יצחק כהן: ”תאמר לחברים בשמי, שמהיום והלאה לא יתעסקו כלל בחכמה זו שלמדתי, כי לא הבינו אותה כראוי, ואמנם הרב חיים ויטאל יעסוק בה לבדו בלחישה בסתר”.

”וכי אין עוד תקווה?” שאל הרב יצחק כהן בהתרגשות. ”אם תזכו אני אבוא ואלמדכם”.

לאנשים נוספים לעשות זאת. וכך, בשנת 1570 עולה האר”י לצפת. מיד עם הגיעו לעיר, מעיד עליו גדול המקובלים דאז, רבי משה קורדובירו (הרמ”ק), שהאר”י הוא משורש נשמה מיוחדת. הבולטים שבמקובלי צפת מתגבשים סביבו לקבוצת תלמידים, ומכנים את עצמם ”גורי האר”י”.

מספרים, שמדי יום, הם היו נאספים יחד באשמורת הבוקר לשמוע שיעור מפיו. כל מילה, כל הגה שהוציא האר”י מפיו, היו נקשרים כמו חוט דק לעולם פנימי שהיה מוכר רק לו. שלב אחרי שלב, הוא היה יורד למדרגתם הרוחנית ומעלה אותם אל רום הסולם הרוחני.

פעמים רבות הם עמדו נבוכים אל מול משפטיו הסתומים של האר”י. והוא, כשראה זאת, חיך. ”טוב שאינכם מבינים, השכל הוא השתקפות של האנוכיות שלכם, הוא כלי ביד הרצון לקבל שמוטבע בכם” אמר להם לא פעם, ”אם לא תסירו את העטיפה החיצונית ותדבקו בפנימיותכם, לא תבינו דבר בלימוד האר”י”.

”אם לא תסירו את העטיפה החיצונית ותדבקו בפנימיותכם, לא תבינו דבר בלימוד האר”י”

הקדמה לספר שער ההקדמות של האר”י הקדוש

אני יושב משתומם ומחשבותי תמהים. כי לא עלתה מִרְפָּא לחורבן בית מקדשינו, כבר 1,504 שנים. וכלו כל הקצים ועדיין משיח לא בא. ונודע, שכל דור, שלא נבנה בית המקדש בימיו, כאלו נחרב בימיו. וחקרתי למה נתארך גלותינו. ומצאתי תשובה בספר הזוהר (בתיקונים תיקון ל’): אלו שלא רוצים להתייגע בחכמת הקבלה ועושים את התורה יבשה, או להם, שבכך הם גורמים עניות, חרב, ביזה, הרג ואובדן בעולם. ורוח המשיח מסתלק, רוח הקודש, רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה’. כל חסד שהם עושים, לעצמם הם עושים, ועוסקים בתורה על מנת לקבל סיפוקים רבים. וגם להיותם ראשי ישיבות, דומים במעשיהם לאנשי דור הפלגה, הבונים מגדל וראשו בשמים, כמו שכתוב: ”וַנַּעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם”. ולהם קורא הזוהר (פרשת בראשית) עֵרֶב רָב.

קבלה - המשמעות האמיתית של התורה

בְּכָל יוֹם ויוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מִהַר חוֹרֵב, וּמִכְרֹז, אוֹי לָהֶם לְבָרִיּוֹת מַעֲלֵבוֹנָה שֶׁל תּוֹרָה. כי בהיותם עוסקים בְּפִשְׁטֵיהָ ובספוריה לבדם, היא לובשת בגדי אלמנותה, וכל האומות יאמרו לישראל, מה תורתכם מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהבלי העולם. אין עלבון תורה גדול מזה. ולכן אוי להם מעלבונה של תורה. ואינם עוסקים בחכמת הקבלה, שהיא נותנת כבוד לתורה. כי הם מאירכים הגלות, וכל הרעות המתרגשות לְבָא בעולם. בספר הזוהר אומר על כך רבי שמעון: ”אוי לו לאותו אדם שאומר, כי התורה באה לספר ספורים בפשטות. סיפור הזה שבתורה הוא לבישה של התורה, ומי שחושב שאותו הלבוש הוא תורה ממש, ואין בו דבר אחר, תיפח רוחו, ולא יהיה לו חלק לעולם הבא”. כי בפשטי התורה, ובסיפוריה ובדיניה אין שום היכר וידיעת הבורא. אדרבה, יש בהם מצוות וחוקים שאין הדעת סובלם.

הגאולה תלויה בלימוד הקבלה

לו עסקנו בחכמת הקבלה הייתה מתקרבת הגאולה, כי הכל תלוי בעסק החכמה הזאת, ומניעתנו מלהתעסק בה, היא גורמת איחור ועכוב בנין בית מקדשינו... הרי מבורא בפירוש, שאין האדם יוצא ידי חובתו בעסק המקרא והמשנה והאגדה והתלמוד בלבד, אלא הוא מחוייב לעסוק בכל יכלתו בסתרי תורה ובמעשה מרכבה, כי אין הנאה להקב”ה מכל מה שברא בעולמו, רק בהיות בניו עוסקים ברזי התורה, להכיר גדולתו ויפיו ומעלתו.

גילוי החכמה לכולם

ספר הזוהר, פרשת וירא: ”וכשיהיה קרוב לימות המשיח, אפילו תינוקות שבעולם, עתידים למצוא סודות החכמה”. הרי מבורא, כי עד עתה, היו דברי חכמת הזוהר נעלמת, ובדור אחרון תגלה ותתפרסם חכמה הזאת, ויבינו וישכילו ברזי התורה, שלא השיגו הקודמים אלינו.

על פי הקבלה המושג "בית" מסמל את תרי"ג (613) הרצונות שבנשמת האדם, והמושג "קודש" מסמל את תכונת האהבה לזולת. אדם שמתקן את כל תרי"ג הרצונות שבנשמתו, ומגיע לאהבת הזולת, הוא אדם ש"בנה את בית המקדש" הפנימי שבתוכו. אז האור העליון שוכן בו, וממלא את נשמתו.

העולם הווירטואלי

יש כאן הכול, או לפחות כל מה שהמוח האנושי היצירתי מסוגל להמציא. עולם שלם של דמויות תלת-ממדיות המככבות בחיים וירטואליים. כל מה שצריך זה עכבר, מקלדת, מחשב ומסך. ודמיון - המון דמיון. אבל מה באמת הסיפור של כל הווירטואליות הזאת? הכנה לעולם הרוחני?

אבירים שדה

שאינו בוחרים עם אילו תכונות להיוולד או היכן להתחנך. לכן, אנו מגיעים לגיל הבגרות, כבר מעוצבים על ידי החברה - כמו "עוגה" שנאפתה ב"תנור החיים".

מישהו הטביע בנו תפיסות עולם, קיבע לנו את המחשבה ונטע בנו ערכים, שאנו לא בהכרח רוצים. האם אנו באמת אדונים לעצמנו? הקבלה מסבירה, שלא. מצד שני, האגו שהולך וגדל בכל אחד מאיתנו, דוחף אותנו לחפש חופש אמיתי. איננו מסכימים יותר לחיות ב"בית סוהר" שמישהו אחר מכתוב בו את החוקים. אמנם בדורות הקודמים נכנענו לכך, אך בדורנו כבר לא. אנו מנסים להיאבק על החופש האמיתי, וכשאנו מוצאים את הדרך להשיג אותו, אנו בורחים. בורחים לעולם שבו נוכל להכתוב את החוקים בעצמנו.

גם הצורך ללבוש זהות אחרת ולהגשים פנטזיות שחבויות בנו, נבעים מחוסר הבנתנו את מטרות ותוכניות של הטבע עבורנו. הרי הטבע הציב אותנו בעולם הזה והעמיד לרשותנו את התנאים הטובים ביותר כדי להתעלות לעולם הרוחני. כשנבין זאת, יתחוויר לנו, שהתכונות המיוחדות, החינוך שקיבלנו והחוויות שעברנו היו האופטימאליים עבורנו.

Windows לרוחניות

הכמיהה לעולם הווירטואלי, לעולם קסום שנוכל לעצב בו את עצמנו כמו שתמיד רצינו, מושרשת עמוק בתוכנו. היא מבטאת את הצורך שהולך וגובר סביב מאיתנו להכיר מציאות אחרת, שלמה חופשית. במשך שנים ארוכות הדחף הזה היה רדום בנו, אולם הכמיהה הפנימית שהייתה בלתי מודעת וחבויה, מתרחבת כיום לתביעה אמיתית לגלות את הרוחניות.

על פי הקבלה, המשיכה הזו מצביעה על כך שהאנושות כבר מוכנה להיכנס לשלב ההתפתחות הבא: הכרת העולם הרוחני. בתהליך ההכנה לשלב ההתפתחות הבא, למציאות הווירטואלית תפקיד חשוב. היא מכינה אותנו לניתוק מהחומר, לניתוק מהזהות הגשמית ומגבלות הזמן והמקום. ההבדל הוא, שבשונה מהעולם הווירטואלי, הדמיוני, גילוי העולם הרוחני, הוא לא בריחה מהחיים, אלא חוויה מוחשית ואמיתית.

אם כך, הדור הבא של המשחקים הווירטואליים - חכמת הקבלה - כבר כאן. הסְטָאָרְט-אָפּ שאותו התחיל אברהם אבינו לפני חמשת אלפים שנה ואחריו המשיך רבי שמעון בר יוחאי, מחכה רק לנו כדי להתגלות. המקובלים מבטיחים עושר של צבעים בהקים ברזולוציה גבוהה והרבה אור כשמפעילים לשם. כל שנדרש הוא להקיש את הכתובת הנכונה על המקלדת...

aviram_s@kab.co.il

הן בלאבטח אותו, ולכסוף מוכרים אותו בסכומים אסטרונומיים (מישהו אמר גוגל?). גורם נוסף שהופך את הנוכחות הווירטואלית לחלק מרכזי בחיינו הוא, שנהיינו גלובליים מאוד. בעזרת אמצעי התקשורת האינטרנטיים אנו למדנו להתגבר בקלות וזול על הפרשי הזמן והמרחק בין היבשות השונות. מרכיבים אלה מנתקים אותנו מהתלות במישור הפיזי. לצידם הומצאו בעשרים השנים האחרונות טכניקות רבות שעושות שימוש מתקדם במדיום הווירטואלי: אנו מאחסנים תמונות וסרטי וידיאו שהפקנו ברשת, ומראים אותם בזמנית לדורה שרונה שגרה בלוס-אנג'לס, ולסבתא שנמצאת בבית אבות בפרדס חנה; אנו מביטים בהדמויות אברי גופנו באמצעות מכשירים רפואיים מתקדמים. בקיצור, ניתן למצוא דוגמאות רבות בחיינו לאירועים שבהם אנו מתנתקים כביכול מהחומר.

הבריחה אל העולם הווירטואלי

הסיבה השנייה לניסיון למצוא מפלט במדיום אחרים נעוצה בעובדה, שהחיים שלנו - אלה הלא וירטואליים - הפכו קשים, והם מכבידים עלינו מאוד. האנושות שקועה במשבר חריף בכל שטחי החיים: גירושים, סמים, יאוש ודיכאון, משבר בחינוך, התפוררות התא המשפחתי, אקולוגיה, פערים חברתיים, אובדן דרך כללי...

המצב המרעא והלוחץ הזה גורם לתחושת מחנק, והאדם מרגיש שהוא חייב לברוח לממד אחר, להימלט למקום שבו הוא יוכל להתנתק מכל הבעיות שהוא אינו יודע איך להתמודד איתן.

משום כך הוא בונה לעצמו מסגרות שבהן הוא יכול למצוא מפלט. אל מקומות אלה הוא בורח כדי למצוא סיפוק, ריגושים ושלווה.

המאבק על החופש האמיתי

מנקודת מבט קבלית, תופעות ותהליכים אלה מבטאים צורך שטבע בכלנו להבין מי אנחנו. אנו מחפשים משמעות, וכאשר איננו מוצאים אותה בעולם שלנו, אנו מנסים לממש אותה בעולמות דמיוניים. מצד אחד, מהלך החיים שלנו בנוי כך,

שמות, והם גם אלה שמפעילים אותן. מאחורי כל דמות כזו מסתתר אדם אמיתי שממוקם אי שם בעולם. כרגע לדוגמא, מרצדים על רחבת הריקודים: ארכיטקט איטלקי ממילאנו, עו"ד מבוגר מדרום ארה"ב ומנהלת שיווק בחברת פרסום ויחסי ציבור ניו-יורקית. כך לפחות הם מציגים את עצמם.

ארז (שם בדוי, השם המלא שמור במערכת), שאליו אנו מתלווים לסיוור, מצטרף אליהם ובוחר בשלב זה לעמוד ליד הבר הווירטואלי ולהזמין בקבוק בירה וירטואלי, עבורו הוא משלם עשרה לינדן דולר וירטואליים.

הם פונים זה אל זה בשמות קוד מסתוריים: הפיה השחורה, נסיך האור ולאונדרו דה וינצ'י - ככה זה, בעולם שלהם הכול אפשרי. ארבעתם מכירים זה את זה ממפגשים קודמים על המסך, והם יודעים זה על זה רק את מה שכל אחד מהם בחר לספר לאחרים. כך מתחיל עוד ערב טיפוסי בחייו הכפולים של ארז...

החיים בתוך מסך 19 אינץ'...

ארז (33), נשוי ואב לשני ילדים חמודים, מתגורר עם משפחתו בדופלקס ביישוב שוהם. לפני ארבע שנים סיים את לימודיו כמהנדס מחשבים, וכיום הוא ראש צוות בכיר בחברת היי-טק שהונפקה בהצלחה בבורסה בשנה שעברה. כמו רבים מאיתנו, הוא "משתמש קבוע" באינטרנט; בבוקר הוא עובר על כותרות העיתונים ברשת, בצהריים מתעדכן במצב השקעותיו הסולידיות, ומדי חודש, כמהנדס מסודר, הוא משלם את חשבוניתו באמצעות האינטרנט. עד כאן שגרתו, יעיל, כמעט טבעי.

אבל השינוי האמיתי בחייו של ארז התרחש לפני שנה וחצי ביום שבו פגש בעולם הווירטואלי. לפתע הוא נחשף לחוויה שונה מכל מה שהכיר. הוא נסחף לחלוטין לעולם חדש, ואל חייו המסודרים התפרצו ריגושים חדשים שאליהם הוא השתוקק זמן רב כל כך. מאז הוא משתתף קבוע ופעיל יחד עם עוד שבעה מיליון משתמשים, בעולם חדש וירטואלי, "מעבר לזמן ולמקום" הנקרא Second Life או בתרגום חופשי: "חיים שניים" (ראה קופסא מימין).

על מציאות, דמיון וכל הבאגים

אז מה הסיבות לכך שעשרות מיליוני אנשים נמשכים כיום אל העולם הווירטואלי ומחפשים בו חיים נוספים?

הסיבה הראשונה טמונה באופי החיים שרובנו חיים כיום. האדם המודרני הולך ונעשה יותר ויותר וירטואלי, עד שקשה כבר להבחין בין המציאות והדמיון בחיינו.

ההתפתחות הטכנולוגית המואצת בשנים האחרונות, הביאה לכך שכיום רוב המקצועות שלנו קשורים במידע. ומידע הוא דבר וירטואלי. המידע הפך לחשוב ובעל ערך רב. טייקונים וחברות ענק עוסקים בו, מעבדים אותו, משקיעים

הוא מתיישב על כיסא המפלט, עוטה על כתפיו את הגלימה האדומה, מקיש את הכתובת על המקלדת ויוצא למועדון. המועדון הזה אינו דומה לשום מועדון אחר שאתם מכירים. אין בו קירות בטון, כיסאות מעץ ורחבת ריקודים מפרקט. הוא קיים רק במרחב הווירטואלי.

אמנם מתנהגים בו כמו בכל מועדון פופולארי בעולם המערבי: המוזיקה עכשווית, רחבת הריקודים מפוצצת עד אפס מקום ויש גם שפע של אלכוהול בבר. אלא שבמועדון הזה, המשתתפים ישובים מול מסכי מחשב בכל רחבי העולם.

על המסך מרצדות דמויות וירטואליות תלת-ממדיות שהגולשים עיצבו, הלבישו ונתנו להם

אז מה זה Second life ?

סקנר לייזר זה לא משחק מחשב, אלא עולם וירטואלי תלת-ממדי מרובה משתתפים. בכל רגע נתון נמצא מספר גדול של משתתפים בזירת ענק אחת (כמו עיר גדולה מאוד), שבה הם יכולים להתחפש לכל דמות שעולה על רוחם. הכול, מתנהל על ידי הגולשים עצמם והחוויה מזכירה סרט תלת-ממדי, שבו אתה גם הצופה וגם השחקן. המשתתפים שגילם הממוצע הוא 31 מנהלים מסחר אמיתי מדי יום בסכום של שלושה מיליון דולר אמריקאי אמיתי! הם משוחחים ביניהם, עושים קניות, רוכשים בתים וקרקות, יוצרים חפצים ואביזרים שונים, מקימים קניונים, ומה לא? הם מתחננים, מתגרשים, צופים בסרטים ובהרצאות, מבלים במועדונים מסוגים שונים, בבתי קפה והכול, רבותי... וירטואלי. יש מטבע מקומי שנקרא: לינדן דולר (270 לינדן דולר = 1 דולר אמריקאי), שנסחר בבורסה המקומית לפי שער חליפין משתנה. ויש מי שמיהר להקים בתי ספר ואפילו בית כנסת שאפשר להתפלל בו. בחג חנוכה האחרון הדליקו בו נרות חנוכה מדי ערב. לאחרונה אף הוקם שם מקום מיוחד שאפשר לצפות בו בהרצאות המשוודרות היישר מבית "קבלה לעם"!

על ריטלין והנשמה האבודה

גם הילד שלכם לא מסוגל לשבת רגע אחד בשקט? לא מרוכז, מפריע ואולי אלים? רגע לפני שאתם ממלאים אותו בחומרים כימיים, נסו לעזור לו למצוא את התשובה לשאלה האמיתית שלא נותנת לו מנוח - בשביל מה הוא חי?

■ אלי ויטקור

”בתחילת השבוע זימנה מנהלת בית הספר של בני אופק, את אשתי ואותי לשיחה”, בישר לי השבוע יוסי, חברי הטוב, בפנים מוטרדות. “היא המליצה לנו לשלוח אותו לאבחון. לטענתה הוא סובל מהפרעות קשב וריכוז...” הוא המשיך בכאב.

לצורך הכנת כתבה זו, ראיינתי מורים, אנשי חינוך, פסיכולוגים לילדים והורים רבים. מסתבר, שהפרעות קשב וריכוז הן תופעה שממדיה רק הולכים וגדלים, הרבה מעבר למה שמפורסם בדוחות של משרד הבריאות. “היקף התופעה הוא עצום”, סיפר לי אחד המורים שעובד בבית ספר ויקרתי במרכז הארץ והעדיף שלא להזדהות. “קרוב לרבע מהתלמידים בכיתה שאני מחנך לוקחים ריטלין (התרופה הנפוצה ביותר כיום לטיפול בתופעה)”.

עם זאת, מבט חטוף על מצב הנוער בישראל כיום יגלה שהבעיה עמוקה הרבה יותר, ואינה מסתכמת רק בקשיי קשב וריכוז, אלא נוגעת למערכת החינוך כולה, שדוהרת כבר כמה עשורים במורדו של מדרון תלול. עם סיום שנת הלימודים, ורגע לפני שאנו ניגשים במרץ להכנות לשנת הלימודים החדשה, החלטנו לעזור את הרכבת שנקראת “מערכת החינוך במדינת ישראל”, ולבחון את הדברים מזווית חדשה.

המרוץ אחר תענוגות החיים

מאז ומתמיד שימש הרצון ככוח שדחף את האנושות להתקדם ולהתפתח. רצונו הגדל של האדם גרם לו לנעו, לרוץ ולחפש דרכים חדשות לספק את עצמו. אם בעבר הסתפקנו בכיכר לחם, מים וקורת גג מעל ראשנו, הרי בחלוף השנים התחלנו להשתוקק לעושר, לכבוד, לשליטה ולידע, והצורך הזה דחף אותנו להתפתח. שנים התקדמנו בניסיון לספק את הרצונות שהתעוררו בנו, אבל “עם האוכל בא התיאבון” והרצונות האלו רק הלכו וגדלו. כל דור חדש שבא לעולם, נולד עם רצון מפותח יותר מזה של הדור הקודם, רצון שתובע סיפוקים בדרכים חדשות ומתקדמות יותר.

היטיב לתאר זאת הזמר יהודה פוליקר כשכתב: “אני רוצה הכי גדול, הכי מהר, הכי יפה. אני רוצה הכול הכי טוב, הכי הרבה”. אלא שבדורנו משהו השתבש. התפתחות מטאורית התרחשה בכל תחומי החיים, והסביבה כיום מציעה לנו שפע של גירויים. ולמרות זאת, אנחנו מוצאים את עצמנו במהלכה של ריצה מטורפת, עדיין רחוקים מלהשיג את מה שאנו מחפשים. אז מה אנחנו בעצם מחפשים?

משהו אחר, אמיתי, עמוק יותר ממה שיש לתענוגות העולם הזה להציע. משהו שיוכל למלא את החלל החדש שנפער בתוכנו.

גדול המקובלים בדורנו - בעל הסולם - מצביע בכתביו על התופעה, ומסביר שהיא רק תלך ותתרחב. לדבריו, החיפוש הזה נובע מהצורך לענות על השאלה: “לשם מה אנו חיים?”.

חכמת הדור החדש

על פי חכמת הקבלה, כל דור חדש שנולד לאוויר העולם מכיל בתוכו מטען פנימי הכולל את כל ההישגים, האכזבות, הרצונות וההתפתחויות שהיו מנת חלקו של הדור שקדם לו. כתוצאה מכך, כל דור חדש הוא מעין שדרוג איכותי של הדורות הקודמים. במאמר “השלום” כתב על כך בעל הסולם: “מבחינת הנפשיות, נבחנו כל הדורות מעת תחילת הבריאה, כמו דור אחד שהאריך את חייו כמה אלפי שנה”.

דור הילדים שלנו, אם כן, הוא דור בעל רצונות ודחפים מפותחים הרבה יותר משלנו. ואין הכוונה רק לטבעיות שבה מסתגלים ילדינו לחידושים טכנולוגיים כמו פלאפונים, מחשבים או אינטרנט, אלא גם להתפתחות שלהם בנושאים מהותיים ועמוקים.

הצורך לגלות לשם מה הם חיים, מוטבע בהם “build in”. כבר בתת ההכרה, ילדי המאה העשרים ואחת רוצים קודם להבין לשם מה הם חיים, ורק לאחר מכן להמשיך הלאה אל החיים.

חוסר סיפוק מוביל לחוסר שקט

“בעשרים-שלושים השנים האחרונות הפרעת הקשב והריכוז עלתה במאות אחוזים”, טוענת ד”ר מירי כץ, מנהלת המכון להפרעות קשב וריכוז בבית החולים תל-השומר, בראיון לעיתון מעריב לפני כמה חודשים.

הקבלה מסבירה, כי אחד הגורמים העיקריים להפרעה זו הוא אותו רצון בלתי מסופק לגלות לשם מה אנו חיים. מה הקשר? הרצון שגדל בילדים ואינו מוצא סיפוק, גורם להם לחוסר שקט פנימי, שבא לידי ביטוי גם בחוסר שקט חיצוני. חלק מהילדים שיושבים בכיתה, חווים דחפים עצומים מבפנים, שאינם מאפשרים להם לשבת בשקט.

רצונם חסר המעצורים גורם להם לקום, לצעוק ולעיתים אף לנהוג באלימות. אבל הפרעות הקשב והריכוז הן רק קצה הקרחון שמסמל את חוסר יכולתו של הדור הצעיר להתאים את עצמו לחברה.

הילדים של היום מאבדים עניין וטעם בדברים מהר מאוד, חלקם מתקשה לתקשר עם ההורים, וחיי החברה של רבים מהם מרוכזים מול מסך המחשב ומתנהלים ברשת האינטרנט.

בעוד שחלק מהנוער מנסה עדיין למצוא סיפוקים בהנאות מזדמנות, גדל החלק שמרגיש בתת הכרתו שהעולם הזה אינו מספק מענה. כתוצאה מכך גוברות בהם תחושות הריקנות, הדיכאון והתסכול, וחלקם אף מידרדר ומוצא מפלט באלכוהול ובסמים - הכול כדי לא להרגיש את החלל הפנימי שהולך ונפער בתוכם. בסקרים רבים שנעשו בקרב בני נוער שמשמשים היום בסמים, מציינים רבים מהם את “חוסר המשמעות” או חוסר הטעם בחיים כסיבה המרכזית לכך.

מטפלים בסימפטומים

הקבלה מכנה את דור הילדים החדש “הדור האחרון”. הם מסתכלים עלינו, ורואים שכל מה שעשינו עד כה לא הביא לנו אושר, והם אינם רוצים לסיים כמותנו.

ואנחנו? אנחנו מנסים לטפל בבעיות ההווה באמצעות פתרונות האתמול. במקום לטפל בבעיה מהשורש, אנחנו פונים בתמימות לטפל בסימפטומים; מתמודדים עם השליח, ולא עם ההודעה. ולא יעזור לנו להרגיע או להרדים את הילדים באמצעים חיצוניים כאלו או אחרים. השינוי שנדרש נוגע למהות החינוך ולערכים שאותם הוא צריך להנחיל. הילד רוצה לדעת בשביל מה הוא חי, ועלינו לספק לו את התשובה.

להשקיע במחות

“חנך לנער על פי דרכו” - זהו העיקרון המרכזי שצריך להנחות אותנו. במקום לנסות להתאים את הילד לתבניות ולדפוסים שיצרנו, או לכאלה שעל בסיסם התחנכנו, עלינו לשאוף להתאים את דרכי החינוך ואת תוכנית הלימודים לרצונות ולדחפים

במקום לטפל בבעיה מהשורש, אנחנו פונים בתמימות לטפל בסימפטומים

החדשים של ילדינו. עלינו לחשוב כיצד נוכל לפתח את הילד ל“אדם”.

אנו חייבים להבין שמהות הידע שהילד סופג במהלך הילדות היא החשובה, ולא הכמות. המטען שאיתו הוא יצא לחיים הוא הדבר החשוב באמת.

מדברי המקובלים

כבר בספר הזוהר (פרשת וירא), נכתב שבסוף המאה העשרים יקום הדור שיצטרך לגלות בעזרת הקבלה את המציאות האמיתית. גם הרב קוק, מקובל גדול ורבה הראשי של ארץ ישראל, כתב על כך בסוף המאה שעברה: “השאלות הרחגניות הגדולות שהיו נפתרות רק לגדולים ומצוינים, מחויבות הן להיפתר עכשיו בדרגות שונות לכלל העם”. בעל הסולם, המקובל הגדול בדורנו, הוסיף על דבריו וכתב שנצליח לצאת לחיים אחרים, מאושרים וטובים “אם רק נדע איך להתפשט חכמת הנסתר בהמון”.

עלינו לענות לילד על השאלות הקיומיות שהוא שואל, במיוחד כשהן נוגעות למהות החיים. לכן עלינו לשלב בהדרגה במערכת החינוך תכנים שמסבירים את טבע האדם, את המקור לתחושותיו, את תפקידו בחברה ובעיקר את התכלית שאליה מובילים אותו החיים. כך לפחות נספק לילד את התשובות למה שהוא מחפש.

לחבר את הנשמה למקור החיים

חכמת הקבלה גורסת שרק הכרת חוקי הטבע שנסתרים מאיתנו תגלה לנו את התמונה השלמה. אדם שמגלה את הכוח שפועל מאחורי הקלעים, מבין לאן מוליכים אותו החיים, ורואה את ההשלכות של כל פעולה שאותה הוא מבצע. הקבלה מסבירה שעולמנו נראה לנו צר ולא מושך, מפני שהחלק הרחגני שהבשיל בנו - הנשמה שלנו - עדיין מנותק ממקור החיים. בגלל הניתוק הזה אנחנו סובלים.

התופעה שמתרחשת במחוזותינו כיום איננה מקרית. כדי לשנות לטובה את המציאות שבה אנו חיים, אומרים המקובלים, עלינו לחבר יחד את שני חלקי הפאזל - את המציאות שלנו ואת הפתרון שהקבלה מציעה. כשכך יקרה, נגלה את החלק שהיה חסר לנו ולילדינו בחיים. ואז הילדים לא יזדקקו יותר לתרופות הרגעה, וגם לא ינסו לברוח מהמציאות, מכיוון שהם ירגישו שההורים והמחנכים מספקים להם את הכלים להתמודד בהצלחה עם החיים.

eli_v@kab.co.il

לצפייה בתוכנית בנושא: www.kab.co.il/links/205

כאשר נתעלה מעל האגו ונתגבר על שנאת החינם, נתחיל לגלות בתוכנו אהבה כלפי הזולת. בכוחה של אהבה זו לחבר שוב את כל הנשמות לנשמה אחת כללית, אשר בה נרגיש את העולם הרוחני. מצב נעלה זה נקרא ט"ו באב, זהו יום שמחה שבו האדם מגיע לאהבה מוחלטת, לתיקון הסופי של נשמתו ולחיים נצחיים ומאושרים.

שירת העולמות

למילותיו של האר"י, הלחין בעל הסולם את הניגון. שני מקובלים עצומים, שהשאירו בידינו אפשרות להתעלות לעולם העליון, דרך הרגש ודרך הלב - דרך השיר הקבלי

בכל פעם שאנו מאזינים לשירים, המילים והניגון כמו פורטים על מיתרי הנשמה שלנו, מכוונים ומקרכים אותנו צעד נוסף להרגשת העולם העליון.

עטופים באור המקיף

אחד השירים המפורסמים שכתב האר"י הינו פיטט מיוחד לשבת שנקרא "בני היכלא". בשיר זה העביר לנו האר"י רגש עמוק ונעלה ממצב מיוחד ביותר הנקרא "גמר תיקון". אמנם אנו נמצאים עדיין במצב מנוגד למצב מושלם זה, אבל זה לא מונע בעדנו להתחבר לרגש הפנימי שטמון בשיר. עלינו רק לחשוב תוך כדי הקריאה שאנו רוצים מאוד להתחבר עם רגשותיו של האר"י ולהזדהות עם המצב העליון שעליו הוא כתב. כך, מאותו מצב גבוה, תגיע אלינו השפעה מיוחדת שנקראת בקבלה "אור מקיף", או "המאור המחזיר למוטב". השפעה זו כמו מעלה אותנו בהדרגתיות לאותו מצב מושלם, לשורש שממנו התגלגלה נשמתנו לעולם הזה. או אז הניגון והמילים יחד יקיפו אותנו כמו האור העליון, שיעזור לנו להגיע למטרת החיים.

על כנפי הניגון

השירים שהעניקו לנו האר"י ובעל הסולם פותחים בפנינו הזדמנות פז להרגיש משהו מהעולם הרוחני; הזדמנות להתחבר לרגשותיו של האר"י בעת שכתב את המילים, ולאלו של בעל הסולם בעת שהלחין את הניגון לשירים אלה. כל שנתר לנו הוא להאזין לשירים ולהינשא על כנפי הרגש של שני מקובלים אדירים אלה מעלה מעלה אל העולמות העליונים.

oren_l@kab.co.il

כולכם קשורים בי... רק אתם הנכם תוכן חיי, ככם אני חיי" (הרב קוק, אורות הראי"ה, עמ' נד).

בשביל הפיוט - שביל הזהב

האר"י הקדוש, הוציא לאור סודות העולם העליון ותיאר אותו בכתביו לפרטי פרטים: עולמות, נשמות וספירות, כוחות חיוביים, כוחות שליליים ועוד.

אולם מי שלא הגיע להשגה הרוחנית, לא יוכל להבין, ובוודאי שלא להרגיש, את העולם המופלא והנצחי שמתואר בספריו. וככלל, איך אפשר לתאר משהו מהעולם הרוחני עבור מי שעוד לא מרגיש אותו?

קיימת רק דרך אחת לעשות זאת: באמצעות השירים - המילים והניגון. זוהי הדרך היחידה שבאמצעותה יכלו המקובלים לחבר אותנו במשהו עם ההתפעלות והרגש שהם חוו בעולם העליון. לכן, לצד כל הספרים העמוקים והמורכבים שכתב, הסודות העליונים, הכוונות והספירות, כתב האר"י גם שירים קבליים.

הוא חיבר פיוטים נעלים ומלאי סודות, שמבטאים את העולם הרוחני באופן קרוב יותר אלינו. כשנלמד להתחבר אליהם, נגלה שהאר"י פרס בפנינו את שביל הזהב, והוא מוליך אותנו יד ביד ומלווה אותנו בדרך להרגשת העולם הרוחני.

מן הצלילים - ישר אל הלב

בעל הסולם, גדול המקובלים בדורנו, השאיר עבורנו מתנה מיוחדת. לצד מפעלו המקיף בפירוש כל ספר הזוהר וכל כתבי האר"י, הוא הלחין גם ניגון מיוחד לכל אחד משיריו של האר"י. בעל הסולם, שהגיע לאותה מדרגה רוחנית כשל האר"י, הרגיש את הדברים שעליהם כתב האר"י. מתוך כך הוא היה מסוגל להלחין את המוזיקה המיוחדת, שתפעל בהרמוניה מושלמת עם מילותיו של האר"י. הודות למפעלו זה, ההתפעלות הרוחנית משיריו של האר"י חודרת, דרך המילים ודרך הצלילים, היישר אל הלב של כל אחד מאיתנו.

ביתאליה לוי

■ אורן לוי

מ אז ומתמיד כתבו המקובלים שירים והלחינו ניגונים בהשראת רגש פנימי עמוק שנבע מהקשר שלהם עם הבורא. השיר התפרץ מליבם כמו שמחה שעולה על גדותיה - ומה יכול להיות מקור השראה גבוה יותר מאשר הכרת אותו כוח שנותן אהבה וחיים למציאות כולה? אולם השירה בקבלה לא נועדה רק להעביר התפעלות מהקשר עם הבורא. שירים אלה חוברו על ידי המקובלים בצורה מיוחדת ורגשית. המקובלים קיוו שבאמצעות השירים והניגונים שכתבו, נוכל גם אנו להתחיל להרגיש את הרוחניות. לכן הם כתבו את השיר כמו בקשה מיוחדת לתיקון, שבעזרתה נוכל גם אנחנו להתחבר עם מקור החיים.

בזכות קשרי האהבה

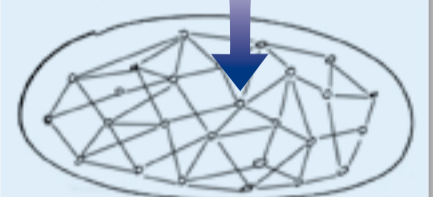
כשהמקובל מרגיש את העולם העליון, הוא נכנס לממד אחר של קיום. העבר, ההווה והעתיד מתמזגים בו להרגשה אחת ונצחית של חיים. המקובל מרגיש את כל הנשמות מאוחדות באהבה אינסופית ואת הכוח היחיד שמפעיל את כל מהלך החיים. אך יותר מכול, המקובל מגלה שכל העולם הרוחני מתקיים בזכות קשרי האהבה שיש בינו לבין שאר הנשמות, כלומר, בינו לבינינו. לכן מתעוררת בו השתוקקות עזה, להעביר לנו את כל המציאות המופלאה שהוא מגלה ומרגיש, כדי שגם אנו נתקשר עם מקור החיים ונתמלא כמוהו באור העליון.

כתב על כך הרב קוק: "שמעו אלי עמי, מתוך נשמתני אני מדבר עמכם, מתוך נשמת נשמתני, מתוך קשר החיים שאני קשור בכלכם, ואתם

קמפוס קבלה

1. בית המקדש

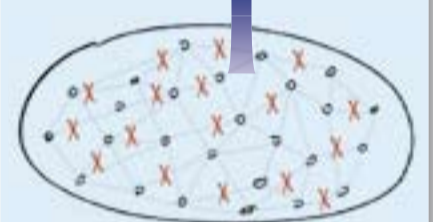
גילוי הבורא ב"בית" הופך אותו לבית המקדש

בית = כל נשמות ישראל הקשורות יחד באהבה

2. חורבן בית המקדש = גלות

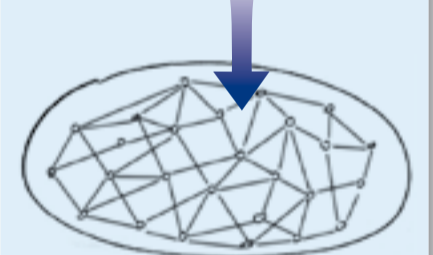
נוכחות הבורא הסתלקה ועם ישראל יצא לגלות

נתק ושנאה בין הנשמות גורמים לחורבן בית המקדש

3. ט"ו באב - חג האהבה

גילוי הבורא

מתקנים את הקשר בין הנשמות באהבת הזולת ומגיעים שוב לבית המקדש

בית קבלה לעם

הרצאה פתוחה לקהל מאת הרב ד"ר מיכאל לייטמן
בכל יום ג' בשעה 19:00

מסלול תלת שנתי - לימודי "קמפוס קבלה" (בוקר או ערב)
חנות ספרים במקום

את ספרי הוצאת "קבלה לעם" ניתן להשיג גם ברשת "סטימצקי" ו"צומת ספרים" בכל רחבי הארץ

1-700-509-209

בית 'קבלה לעם' - רח' ז'בוטינסקי 112 פ"ת (בכניסה לק. אריה)

האזנה למוזיקה קבלית וצפייה בסרט
www.kab.co.il/links/204 "שירת העולמות"

רכישת האוסף המשולש "מוזיקה קבלית" באתר:
www.kabbalahbooks.co.il

"גלות" בקבלה היא תוצאה של אובדן אהבת הזולת, שהביא לנתק מהרוחניות. כיום, על אף שאנו חיים בארץ ישראל של שנת 2007, אנו עדיין נמצאים בגלות. האגו המתפרץ בנו גורם לכל אחד לחשוב רק על עצמו ולהיות בריחוק מהכוח העליון. חכמת הקבלה המתגלה היום, היא האמצעי להגיע לאיחוד ולהתעלות מעל האגו. כשנגיע לשלב הזה, נגיע לגאולה.

מ.י. קבלה

מחורבן לאהבה

הפירוד, האיבה, השנאה וכל השאר הם החורבן האמיתי שמסמל ט' באב. מחפשים את האושר? הפתרון נמצא ממש כאן - רק הציצו פנימה אל תוך חכמת הקבלה

■ יעקב זיו

תשעה באב בפתח, ואיתו מגיעים גם הקיץ והחום. בתי הקפה סגורים, שידורים ממלכתיים בטלוויזיה, שירים עצובים ברדיו, צום, חם, אסור ללכת לים, רוצים לשתות. חורבן. עד כאן הגרסא המסורתית. אבל הקבלה מדברת על משמעות אחרת ליום המיוחד הזה. וכמו תמיד, היא מכוונת אותנו להסתכל פנימה. היא מדברת על חשבון נפש, על היחס בינינו כיחידים וכעם. היא מספרת על חורבן מסוג אחר - לא חורבן של אבנים, אלא חורבן שבלב. כן, בלב. ביחסים שבין בני האדם - בינינו. על פי הקבלה, המשמעות האמיתית של החורבן היא שאיבדנו את אהבת הזולת, ומאז אנו מתקשים למצוא אותה. מהו החידוש?

כדי להבין עד כמה ייחודית ואקטואלית נקודת המבט של הקבלה על החורבן ועל תשעה באב, אנו צריכים לצאת למסע קצר בזמן.

הקבלה מדברת על משמעות אחרת ליום המיוחד הזה, יום תשעה באב. וכמו תמיד, היא מכוונת אותנו להסתכל פנימה. היא מדברת על חשבון נפש, על היחס בינינו כיחידים וכעם. היא מספרת על חורבן מסוג אחר - לא על חורבן של אבנים, אלא על חורבן שבלב

המקובל הראשון

אברהם היה הראשון שהתחיל במצווה. בתקופתו התפרץ האגו לראשונה והשמיד כל חלקה טובה. ממשפחה גדולה ומאוחדת, התפרקו הבבלים לאוסף של יחידים שהפסיקו להבין זה את זה, ואת האהבה החליפה שנאה שהרחיקה ביניהם. אברהם, עד אז עובד אלילים בבלי כמו כל חבריו, סירב להשלים עם מה שקורה סביבו, ופיתח שיטה להתעלות מעל האגו ולהיחלצות מהמצב. האמצעי שאותו הוא לימד באוהל המפורסם היה אהבת הזולת. אלה שהקשיבו והתרכזו סביבו, למדו איך לאהוב והפכו לקבוצת המקובלים הראשונה בהיסטוריה. עם השנים התפתחה מקבוצה זו האומה הישראלית, אומה שנוסדה על בסיס אהבת הזולת. אלה שלא צעדו בעקבות אברהם, המשיכו

להתפתח בדרך האגו, ומהם נוצרו שאר האומות בעולם.

משה שקלל את השיטה שגילה אברהם, והצפין את המסלול אל הרוחניות בספר הקבלה הפופולארי ביותר בעולם - התורה. גם הוא לימד כיצד להתעלות מעל האגו. בעזרת אהבת הזולת וערבות הדדית, הוא הוביל את העם אל מעבר לפירוד שאיים לאחוז בו תחת הר השנאה - הר סיני.

הצלחות וכישלונות

עם האיחוד הרוחני באה ההצלחה הגשמית. כיבוש הארץ והצלחות רבות נפלו בחלקו של עם ישראל בתקופת הממלכה המאוחדת של דוד ושלמה. אבל אז התחיל השבר. שוב פרץ לו האגו הסודר, אלא שהפעם לא היה מי שידריך, שיסביר, או שיפתח שיטה איך להתעלות מעליו.

החוק הרוחני שקושר בין איחוד או פירוד פנימי לבין הצלחה או כישלון גשמי, פעל שוב. אלא שהפעם הוא הכריע לשלילה. תהליך ההידרדרות התחיל, הפילוג נסק לגבהים חדשים ועם ישראל נכשל בהתמודדות. הוא איבד את היסוד, שמת את הבסיס - את הקשר המיוחד שאפיין אותו מיום היווסדו בבבל. הנפילה הרוחנית הייתה בלתי נמנעת, וגררה בעקבותיה חורבנות. כי חורבן פנימי מוביל לחורבן חיצוני. בית המקדש הראשון נחרב.

עד לשפל המדרגה

אחרי כן הצליח העם עוד לחזור איכשהו לחיבור זמני. אבל לאחר זמן קצר, האגו שוב פרץ. הבקיעים שסדקו את יסודות האומה, התרחבו למכתשים עמוקים. רבי עקיבא ניסה לעצור את המפולת, אבל איש לא שמע לו. כתוצאה משנאת החינם איבדנו לחלוטין את המדרגה הרוחנית שבה היינו, ירדנו למדרגה גשמית והפכנו להיות "עוד עם" ככל העמים.

ישראל 2007 - עדיין בגלות

היום אנחנו עדיין שרויים באותו החורבן. למרות שחזרנו לארץ, הגלות שיצאנו אליה לפני כמעט אלפיים שנה עוד לא הסתיימה. שוב התפרצות האגו, שוב חורבן בליבנו - שוב פירוד ופילוג, ונראה שאנחנו גם לא ממש רוצים לתקן את המצב. בדיוק כאן מקום החורבן, בחוסר הרצון שלנו להיתקן, להשתנות. אז איך מחזירים את האהבה הביתה, אל תוך הלבבות? חכמת הקבלה מסבירה, שדווקא מהמצב השפל יבוא הפתרון. השלב הראשון הוא גילוי הרע, כלומר,

שנגלה עד כמה אנו רחוקים זה מזה, ונבין שבגלל האגו איננו מסוגלים להתחבר. שנגיש כי זהו הפגם שמונע מאיתנו להגיע אל האושר. גילוי חוסר הקשר בינינו כגורם המזיק, והצער הפך על כך, הם תחילתו של השינוי. אז נבין שהכול תלוי ביחס שלנו לזולת, ושהתקומה היא רוחנית בלבד. כלומר, שעלינו לבנות מחדש בינינו את

על פי הקבלה, ט"ו באב מסמל את הקשר בין הנשמות שלנו לכוח העליון וזו גם הדרך לצאת מן הגלות. כשנחדש שוב את קשרי האהבה בינינו, נוכל לעלות לדרגת קיום חדשה, של אושר ואהבה

אותם יחסים שלימד אברהם את הבבלים לפני חמשת אלפים שנה. ואיך מתחילים פתאום, סתם כך, לאהוב את כולם? הקבלה מלמדת אותנו, שכשנחדש את הקשר בינינו, אבל הפעם עם ההכנה והצורך האמיתי "שזה יעבוד", נקבל לכך תמיכה מחוקי הטבע. אז נלמד להתחבר על בסיס מטרה משותפת, ועם שיטה בדוקה בעלת ותק של חמשת אלפים שנה. כמו בני זוג שמתקוטטים ומשלימים זה עם זה - וכשהם משלימים האהבה ביניהם חזקה יותר - כך יהיה גם איתנו.

חג האהבה

חודש אב מביא איתו גם משב רוח של אהבה, שאותה אנו מציינים בחג האהבה העברי - ט"ו באב. לא במקרה ט' באב, היום שמסמל את החורבן וט"ו באב, היום שמסמל את האהבה, חלים באותו חודש. על פי הקבלה, ט"ו באב מסמל את הקשר בין הנשמות שלנו לכוח העליון וזו גם הדרך לצאת מן הגלות. כשנחדש שוב את קשרי האהבה בינינו, נוכל לעלות לדרגת קיום חדשה, של אושר ואהבה. את השיטה שפיתח האר"י הקדוש, התאים לדורנו בעל הסולם, וכל שנותר לנו לעשות הוא לממש. רק כך נוכל להתעלות מהחורבן אל עבר האהבה.

yaakov_z@kab.co.il

לצפייה בתוכנית בנושא: www.kab.co.il/links/208

לומדים קבלה
בטלוויזיה

ערוץ 98
ב-2 HOT-2
(ערוץ 25)
(ב-2 HOT-2 אנאלוגי)

בוקר אור
כל בוקר 7:00-6:00

לילות קבלה
א'1-06:00-03:00

שאל את המקובל
ימי חמישי 20:30

שאל את המקובל

שידור ישיר עם הרב ד"ר מיכאל לייטמן

רק מקווה שנתעשת, ונתחיל להסיק מסקנות מתוך כל הבעיות שאנו עדים להן בחברה שלנו. לפנינו עוד עבודה רבה.

שאלה: אחי אוטיסט מלידה, ולא מדבר. רציתי לדעת איך הקבלה מסבירה את האוטיזם, והאם היא יכולה לעזור לי ליצור איתו קשר?

תשובה: האוטיזם הוא אחד מהתיקונים הרבים שצריכות לעבור הנשמות בעולם שלנו. לא כל הנשמות חייבות לעבור אותו, אבל יש נשמות מיוחדות שעושות זאת, ובכך הן "חוסכות" לשאר הנשמות את סוג התיקון המיוחד הזה. הדבר מתאפשר הודות לחיבור ההדדי שקיים בין הנשמות שלנו בעולם העליון. האוטיזם לא ניתן לנשמה כעונש, חס ושלום, אלא יש תיקונים שבהם הנשמה צריכה להיות במצבים שבהם היא תמצא ללא הכרה.

אני מקווה שבעתיד הקרוב תהיה לנו אפשרות להסביר קצת יותר מדוע אנשים מסוימים מגיעים בחייהם למצב של ניתוק מהחיים, או חווים סבל גדול, וכן על מקורן של תופעות מעין אלה בחיים שלנו בכלל.

תשובה: אני יכול לספר לך על עצמי. בעבר, לפני שסיימתי את הדוקטורט שלי, עבדתי במשך ארבע שנים כאזרח עובד צה"ל בחיל האוויר, ודווקא הרגשתי מצוין בין החיילים. השנים הללו נחרתו בזיכרוני, ואני נושא אותן איתי עד היום. בהמשך גם שירתי במילואים במקומות רבים, בין היתר בתותחנים, ואז חזרתי שוב לחיל האוויר.

אינני יכול לומר לך מה לעשות, כי בסופו של דבר אתה צריך לשקול את הדברים ולהחליט בעצמך, אבל תאר לך מה היה קורה אם מאות או אלפי בחורים כמוך היו מזלזלים במילואים? מה היה קורה אז לכיתנו? מה היה קורה עם המדינה? איך היינו מתקיימים?

אינני מאשים אותך, אני מאשים את מערכת החינוך שהביאה אותנו למצב כזה. לפני עשרות שנים, כשעוד הייתי בצבא, ראיתי עד כמה החינוך שנותנים לחיילים הוא קלוקל. לא מלמדים את האדם כיצד להיות חלק מהעם, ואיך למצוא את מקומו בחברה. וחבל, כי הצבא הוא דווקא מקום שבו בהחלט אפשר לחנך לך.

לכן אינני יכול להכתיב לך איך לפעול, אני

הרמונית ומאוזנת. בטבע, זכר אף פעם לא יכפה את עצמו על נקבה שאינה מעוניינת בו. ודווקא בדרגה האנושית קיימות בעיות מהסוג הזה. לכן עלינו ללמוד תחילה את מהות הטבע האנושי ולהבין במה הוא נבדל מיתר חלקי הטבע. לשם כך עלינו לאמץ שיטה שמכירה את מכלול החוקים שפועלים במציאות.

עלינו לפתור את הבעיות בצורה מעשית ומפוקחת. את המעשים הנוראים שתיארת בשאלתך יש להוקיע ולהוציא אל מחוץ לגרדי החברה, אבל כפתרון עמוק ושורשי עלינו לעסוק בחינוך ובכניית חברה אנושית נכונה וטובה. כל תכליתה של חכמת הקבלה הוא להעלות את בני האדם למצב של שלמות, הרמוניה והדריות. ורק באמצעותה ניתן להגיע לכך. נקווה שבקרוב נצליח לעשות את השינוי המיוחל, ולבנות חברה ישראלית שתוכל לשמש דוגמא לכל יתר העולם.

שאלה: אני סטודנט, ונקראתי למילואים שיתחילו בעוד כשלושה שבועות. אבל אם לומר את האמת, אני מתלבט מאוד לגבי העניין הזה. אני רואה ומרגיש, שאף אחד במדינה לא עושה מילואים, שכל אחד עושה כרצונו, ואילו אני משרת כל שנה וממש נותן את כולי.

הצבא תמיד היה עבורי דבר גדול מאוד, אבל עכשיו אני מרגיש שאני לא רוצה לעשות מילואים יותר. אני מרגיש מנוצל על ידי הצבא, ולא מוכן להמשיך כך. מה היית ממליץ לי לעשות?

שאלה: מה קורה במדינה שלנו ככל הנוגע ליחס לנשים? הגענו למצב שכל כך הרבה אנשי ציבור מואשמים בעבירות מין כנגד נשים, ובכלל, היחס לנשים במדינה מזלזל מאוד. מה קורה לנו, ולאן אנו מידרדרים?

תשובה: בזמן האחרון אנו עדים לתופעות קשות מאוד בכל הקשור ליחס לנשים בארץ. תופעות כאלו אופייניות לדיקטטורים למיניהם, או לאנשים עם בעיות בריאותיות, ומאוד מצער לשמוע שפוליטיקאים ואנשי ציבור בישראל מעורבים במקרים כאלו. הדבר רק מהווה עדות נוספת למשבר החמור שאלינו נקלעה החברה שלנו. יש לקוות שמתוך הבעיות הקשות האלו, נתחיל לחפש פתרון אמיתי, ונבין שעלינו ללמוד את שורש הדברים, את מהות הטבע האנושי, ולפתור את העניין לעומקו.

אם נביט בטבע, נגלה שהוא פועל בצורה

רוצים גם אתם לקבל תשובות לכל מה שתמיד רציתם לדעת?

את שאלותיכם לתוכנית תוכלו להעביר טלפונית, 1-700-509-209,

או דרך האתר www.kab.tv.

שידור חי - יום חמישי, 20:30, בערוץ הטלוויזיה הקהילתית "מכאן" (ערוץ 98 ב YES וב HOT, ערוץ 25 ב HOT2 אנטלווגי)

קבלה: מדריך למשתמש

מוצרים הינם המצאה מסחרית משוגגת של עשרים השנים האחרונות.

מיתוסים על קבלה

המיתוס: קבלה היא דת.

האמת: הקבלה היא מדע מדויק, הפיזיקה של המציאות הכללית. היא חכמה שעוסקת בגילוי המציאות העליונה, שנסתרת מחושינו.

המיתוס: הקבלה מוגבלת למעטים ורשאים ללמוד אותה רק גברים מגיל 40 ומעלה.

האמת: בתקופת הגלות הייתה הקבלה מותרת רק ליחידי סגולה, אך מתקופת האר"י (המאה ה-16) ואילך היא פתוחה לכולם.

המיתוס: הקבלה עוסקת בקסמים.

האמת: קבלה אינה עוסקת בקסמים או במאגיות אחרות, אלא במחקר ריאלי של המציאות.

המיתוס: הקבלה היא כת.

האמת: הקבלה היא חכמה וגם מדע, שפתוח לכל אדם ללא שום הגבלה.

המיתוס: הקבלה קשורה לניו אייג' (העידן החדש), והיא טרנד - תופעה חולפת.

האמת: קבלה היא החכמה העתיקה באנושות, והחלה להתפתח לפני 5,000 שנה.

קבלה - למה דווקא עכשיו?

כדי לגלות את חכמת הקבלה כשיטה להשגת חיים מאושרים ושלווים, האנושות צריכה הייתה לעבור מספר שלבי התפתחות. המקובלים מסבירים שבימינו, כאשר האנושות הגיעה לשלב האחרון בהתפתחותה, הדור כבר מוכן ובשל לגילוי האלוקות לכולם.

שאלות נפוצות על קבלה

האם הקבלה קשורה לקלפי טארוט, אסטרולוגיה ונומרולוגיה?
לא. קלפי טארוט, אסטרולוגיה ונומרולוגיה הן מיסטיקות נפוצות שנקשרו לשמה של הקבלה במאה השנים האחרונות.

מהי מדיטציה קבלית?

אין מדיטציה קבלית. הקבלה מלמדת את האדם איך לעשות שינוי פנימי ביחס שלו כלפי הזולת - משנאה לאהבה.

האם יש קמעות בקבלה?

לא. בעולם שלנו אין שום חפץ גשמי בעל תוכן רוחני. חפצים כאלה יכולים לסייע לאדם בתמיכה פסיכולוגית בלבד.

מה הקשר בין קבלה, חוטים אדומים ומים קדושים?

אין קשר. חוטים אדומים, מים קדושים ושאר

מהי קבלה?

הקבלה היא שיטת גילוי האלוקות לאדם שנמצא בעולם הזה. היא מסבירה לנו מהי מטרת החיים וכיצד לממש מטרה זו. הקבלה שופכת אור על התהליכים שאנו עוברים במהלך חייו, ומתארת גם את מה שקורה עם הנשמה לאחר שמסתיימים חייו בעולם הזה.

מיהם המקובלים?

המקובלים הם האנשים שגילו והבינו את המציאות הכללית, את העולם שלנו ואת העולם העליון. הם מסבירים לנו איך יכול כל אדם להגיע לחיים נצחיים עוד במהלך חייו בעולם הזה.

זה לא קבלה!

לצפייה בקליפ בנושא: www.kab.co.il/links/179

קבלה באינטרנט

- אתר העיתון "קבלה לעם"** - מציג את כל הגיליונות של העיתון לצד תכנים נוספים www.kab.co.il
- אתר קבלה למתחיל** - מציג את חכמת הקבלה באמצעות מגוון קליפים ומאמרים www.kab.co.il/bheb
- אתר קבלה למתקדם** - מציג מאמרים, ספרים וכתבי מקור המאפשרים היכרות מעמיקה עם החכמה www.kab.co.il/heb
- ערוץ קבלה TV** - כאן תמצאו תוכניות טלוויזיה מרתקות, סרטים וסרטונים, הרצאות ושיעורי קבלה בשידור חי www.kab.tv
- * כל החומר מוגש בצורה חופשית וללא תשלום

בית 'קבלה לעם'

- בכל יום ג' בשעה 19:00 ובכל יום ו' בשעה 9:00 מתקיימת הרצאה של הרב ד"ר מיכאל לייטמן

טלוויזיה

ערוץ 98 HOT-31 YES-31 (ערוץ 25 ב-HOT2 אנטלווגי)

- בוקר אור** - לפתוח את היום בדרך רוחנית כל בוקר 7:00-6:00
- לילות קבלה** - שיעורים בשידור חי ימים א'-ו' 6:00-3:20
- שאל את המקובל** - שידור חי עם הרב לייטמן ימי חמישי 20:30
- סביב השולחן** - בהשתתפות אומנים ואנשי רוח ימי חמישי 8:00, ימי שישי 15:00

מידע על מגוון אפשרויות הלימוד בטל': 1-700-509-209